

**MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI HRVATSKIH
ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA**

UVOD

Ovo istraživanje rezultat je rasprave o međunarodnim aktivnostima i međunarodnoj umreženosti hrvatskih organizacija civilnog društva koja se vodila tijekom Dana udruga 2011. godine u Puli.

Istraživanje je volonterski proveo **Forum za slobodu odgoja (FSO)**, a na njemu su radili Mario Bajkuša, direktor razvoja i programa FSO-a, te Jelena Perak i Filip Gospodnetić, volonteri FSO-a.

Cilj ovog istraživanja je ispitati neke aspekte međunarodnih aktivnosti hrvatskih organizacija civilnog društva.

Posebni ciljevi bili su:

- Ispitati članstvo hrvatskih organizacija civilnog društva u međunarodnim organizacijama i način njihove međusobne suradnje.
- Ispitati financijske aspekte suradnje hrvatskih organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija.
- Ispitati zastupljenost predstavnika hrvatskih organizacija civilnog društva u upravljačkim tijelima međunarodnih organizacija civilnog društva

Istraživanje je provedeno putem *online* ankete koja je bila objavljena na mrežnim stranicama Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Anketu je bilo moguće ispuniti u razdoblju od 28.11. do kraja 2011. godine. U istraživanju je sudjelovalo 99 organizacija civilnog društva. Upitnik se sastojao od osamnaest čestica, a dvije su čestice (primarno područje aktivnosti organizacije i najčešći tipovi djelatnosti u organizaciji) preuzete iz upitnika koji je korišten u istraživanju *Procjena stanja razvoja organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj* Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

S obzirom na to da se radi o prigodnom uzorku, rezultati mogu poslužiti samo kao ilustracija stanja vezanog za međunarodne aktivnosti i umrežavanje hrvatskih organizacija civilnog društva.

KARAKTERISTIKE UZORKA

Anketu je ispunilo 98,92% udruga a 1,08% zaklada.

Organizacije se razlikuju po godini osnutka, a intenzitet osnivanja organizacija civilnog društva se mijenjao tokom vremena. Najstarija organizacija je osnovana 1951. godine, a najmlađa 2011. godine. Najviše organizacija civilnog društva bilo je osnovano 1998. i 2011. godine.

Broj registriranih organizacija civilnog društva se razlikuje ovisno o županiji. Najviše organizacija civilnog društva je registrirano u Gradu Zagrebu (33%), Zagrebačkoj županiji (18,6%) i Splitsko–dalmatinskoj županiji (9,3%). Najmanje u Vukovarsko–srijemskoj županiji (1%), Međimurskoj županiji (1%), Sisačko-moslavačkoj županiji (1%) i Karlovačkoj županiji (1%).

Hrvatske organizacije civilnog društva se bave različitim aktivnostima. Dominiraju socijalne aktivnosti (20,21%), zaštita prava (11,7%) humanitarne (9,57%), kulturne djelatnosti (8,51%), okupljanja djece i mladeži (8,51%). Najmanje zastupljene aktivnosti su zdravstvene (6,38%), ekološke (6,38%), okupljanje i zaštita žena (4,26%), udruge Domovinskog rata (4,26%), tehničke (2,13%), prosvjetne (2,13%) informacijske (1,06%), gospodarske (1,06%), znanstvene (1,06%), i udruge nacionalnih manjina (1,06%). Opciju „ostale aktivnosti“ odabralo je 11,7% ispitanika.

ČLANSTVO U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

Od 98 organizacija koje su se izjasnile o članstvu u međunarodnim organizacijama **46,94% je član neke međunarodne organizacije**, dok 53,06% organizacija nije učlanjena niti u jednu međunarodnu organizaciju.

Kada se gleda prema razinama, organizacije su najčešće učlanjene u jednu organizaciju koja djeluje na europskoj razini i u jednu koja djeluje na svjetskoj razini.

Tablica 2. Broj europskih organizacija kojih je organizacija član

Broj europskih organizacija kojih je član	% ispitanih hrvatskih organizacija
1	60,5
2	25,6
3	2,3
4	4,7
0	7,0

Tablica 3. Broj svjetskih organizacija kojih je organizacija član.

Broj svjetskih organizacija kojih je član	% ispitanih hrvatskih organizacija
1	61,9
2	7,1
4	2,4
0	28,6

Geografski gledano, 78,1% organizacija koje su registrirane u Gradu Zagrebu članice su neke međunarodne organizacije. Iako su, na razini uzorka, organizacije dominantno članice jedne ili europske ili svjetske organizacije, **u Gradu Zagrebu uočljivi su najveći ekstremi**, odnosno organizacije registrirane u Gradu Zagrebu su učlanjene u tri, četiri ili više međunarodnih organizacija. U Varaždinskoj, Primorsko-goranskoj, Brodsko-posavskoj, Osječko-baranjskoj, Šibensko-kninskoj, Istarskoj, Međimurskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji organizacije civilnog društva članice su najčešće jedne europske ili svjetske organizacije. U Splitsko-dalmatinskoj županiji pet od ukupno devet organizacija učlanjeno je najčešće u jednu međunarodnu organizaciju, prije svega u one koje su djeluju na europskoj razini. U Zagrebačkoj županiji četiri od osamnaest organizacija civilnog društva je učlanjeno u međunarodne organizacije, prvenstveno europske. U Sisačko-moslavačkoj, Karlovačkoj, Koprivničko-križevačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Ličko-senjskoj, Zadarskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji niti jedna organizacija civilnog društva nije članica međunarodne organizacije.

Najviše članova u međunarodnim organizacijama ima među organizacijama koje se bave socijalnim djelatnostima, zaštitom ljudskih prava, zdravstvenim, ostalim, kulturnim, ekološkim djelatnostima te okupljanjem i zaštitom žena. Najmanje članova u međunarodnim organizacijama ima među tehničkim, humanitarnim, prosvjetnim,

informacijskim organizacijama, udrugama nacionalnih manjina, udrugama Domovinskog rata i među udrugama koje se bave okupljanjem djece i mladeži.

ČLANARINA U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

U obradu je uključeno **37 organizacija** od 99 ispitanih.

Prosječna godišnja članarina koju hrvatske organizacije plaćaju za članstvo u međunarodnim organizacijama iznosi 1.557,29 kn.

Većina organizacija (18,9%) ne plaća godišnju članarinu, dok najveći iznos godišnje članarine uključen u izračun iznosi 8.000,00 kn.

Problemi s plaćanjem članarine izraženi su na ljestvici od pet stupnjeva gdje je 1 značilo da nemaju nikakvih problema s plaćanjem članarine, a 5 da uvijek imaju problema s plaćanjem članarine.

Organizacije civilnog društva ponekad imaju problema s podmirivanjem članarine, uz postojanje velikih varijacija u uspješnosti plaćanja članarine.

Organizacije iz Zagrebačke, Istarske i Dubrovačko–neretvanske županije ponekad nailaze na probleme pri plaćanju članarine. Prosječne članarine za ove tri županije se kreću od 50 do 3.250 kuna. **Organizacije registrirane u Primorsko–goranskoj, Splitsko–dalmatinskoj županiji i Gradu Zagrebu rijetko nailaze na probleme pri plaćanju članarine.** Prosječna članarina za navedene županije se kreće u rasponu od 2037 do 4819 kuna. Organizacije iz Varaždinske, Brodsko–posavske i Osječko–baranjske županije ne plaćaju članarinu svojim međunarodnim organizacijama. Šibensko–kninska plaća godišnju članarinu od 600 kuna, a Međimurska županija 2000 kuna. Organizacije iz navedenih pet županija nemaju problema s plaćanjem članarine.

Problemi, kao i visine članarina se razlikuju i s obzirom na područje aktivnosti neke udruge. Organizacije koje se bave kulturnim, zdravstvenim, prosvjetnim, informacijskim aktivnostima, zaštitom prava i okupljanjem i zaštitom žena, ponekad imaju problema s podmirivanjem članarine. Prosječna članarina se kreće u rasponu od 776 do 4500 kuna. Organizacije koje se bave tehničkim, socijalnim i ostalim aktivnostima ponekad imaju problema u podmirivanju članarine. Prosječna članarina se kreće u rasponu od 2150 do 8000 kuna. Organizacije koje okupljaju djecu i mladež, te se bave ekološkim problemima i problemima nacionalnih manjina nemaju problema u plaćanju članarine. Najveću članarinu od 7500 kn plaća organizacija civilnog društva koja se bavi problemima nacionalnih manjina, a ostale organizacije ne plaćaju članarinu međunarodnim organizacijama.

SURADNJA U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

Najučestaliji oblik suradnje je sudjelovanje na zajedničkom projektu, pa je tako 26,8% organizacija u posljednje dvije godine sudjelovalo na zajedničkom projektu međunarodne organizacije. Također, organizacije redovito sudjeluju na godišnjoj skupštini međunarodne organizacije. Manje zastupljen oblik suradnje u radu međunarodnih organizacije je sudjelovanje u radnim skupinama i povjerenstvima, te članstvo predstavnika hrvatskih organizacija u rukovodećim tijelima međunarodnih organizacija.

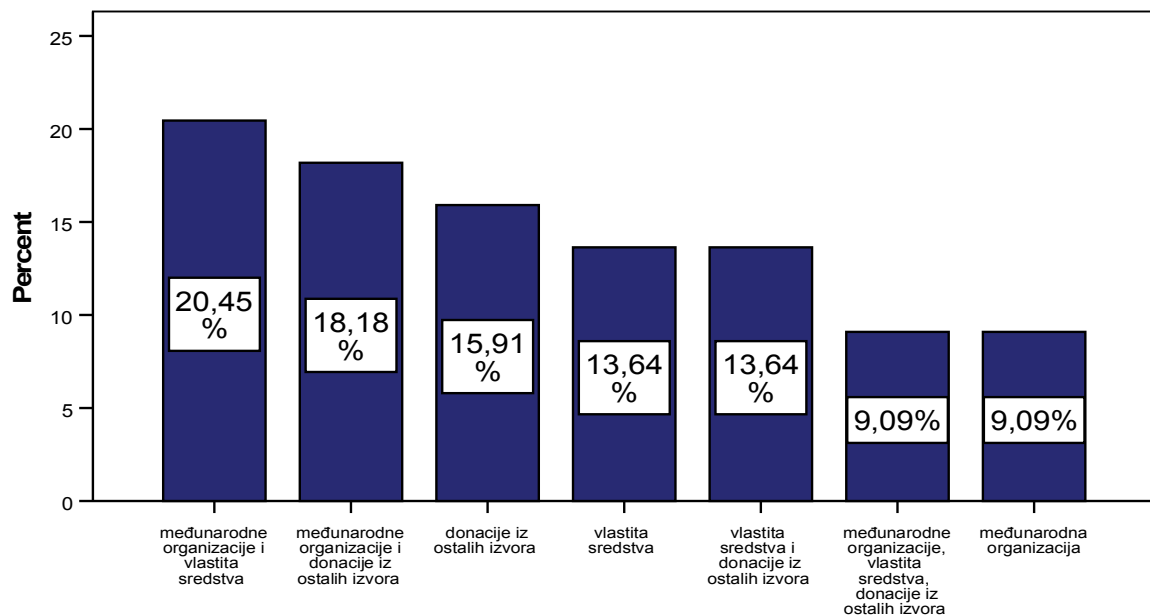
Najzanimljiviji nalaz u istraživanju je da organizacije iz Primorsko–goranske i Zagrebačke županije osim sudjelovanja na glavnoj skupštini i rada na zajedničkom projektu sudjeluju i

u radu kao članovi rukovodećih tijela, članovi radnih skupina i povjerenstava međunarodnih organizacija. Organizacije iz Istarske, Dubrovačko-neretvanske, Splitsko-dalmatinske županija i Grada Zagreba su osim rada na zajedničkom projektu, sudjelovanja na glavnoj skupštini te radu u povjerenstvima, radnim skupinama i rukovodećim tijelima ujedno primile i donacije od svojih međunarodnih organizacija.

FINANCIRANJE AKTIVNOSTI

Hrvatske organizacije civilnog društva sudjeluju u različitim aktivnostima svojih međunarodnih mreža, a financiranje tih aktivnosti je veliki izazov. Poseban je izazov sudjelovanje na godišnjim sastancima ili skupštinama.

Prilikom odlaska na međunarodne skupove ili sjednice skupštine, financijska sredstva se traže iz više izvora o čemu govori slika 1.

Slika 1. Izvori iz kojih se podmiruje trošak odlaska na skupove međunarodnih organizacija

Troškove odlaska na međunarodne skupove djelomično pokriva međunarodna organizacija, ali dio troška mora podmiriti i domaća organizacija koja odlazi na skup. Sredstva se traže i u donacijama iz ostalih izvora. Samo u malom broju slučajeva međunarodna organizacija sama podmiruje trošak puta.

PREDSTAVNICI U UPRAVLJAČKIM TIJELIMA

Članovi domaćih organizacija mogu biti i članovi upravljačkog tijela međunarodne organizacije, te u njima imati različit status. Od 99 ispitanih organizacija njih 45 se izjasnilo

o članstvu svojih predstavnika u upravljačkom tijelu međunarodne organizacije: **40% organizacija ima člana u upravljačkom tijelu međunarodne organizacije.**

U Zagrebačkoj županiji tri od četiri organizacije civilnog društva imaju predstavnike u upravljačkim tijelima međunarodnih organizacija. U Splitsko-dalmatinskoj županiji dvije od pet organizacija imaju predstavnike u međunarodnim organizacijama. U Varaždinskoj županiji jedna od ukupno dvije organizacije ima predstavnika u međunarodnoj organizaciji, a u Istarskoj županiji predstavnika u međunarodnoj organizaciji ima jedna organizacija od ukupno tri. U Gradu Zagrebu 11 organizacija civilnog društva ima predstavnike u međunarodnim organizacijama civilnog društva.

S obzirom na područje aktivnosti, najviše članova u upravljačkom tijelu imaju udruge koje se bave zaštitom ljudskih prava te socijalnim i humanitarnim aktivnostima. Slijede udruge koje se bave kulturnim djelatnostima te okupljanjem i zaštitom žena. Najmanje članova u upravljačkom tijelu međunarodne organizacije imaju humanitarne, prosvjetne i ekološke udruge, te udruge koje se bave okupljanjem djece i mladeži.

Organizacije koje imaju članove u upravljačkom tijelu međunarodne organizacije, kojih je u ovom istraživanju bilo 18, njih 61,11% imaju svoje članove u upravnom odboru, 33,33% u nekom drugom rukovodećem tijelu, a samo 5,56% organizacija ima svog predstavnika kao predsjednika međunarodne organizacije.

TEŠKOĆE U PODMIRIVANJU TROŠKOVA

U sklopu istraživanja postavljena su dva otvorena pitanja. U prvom se pitanju tražilo da navedu razloge otežanog podmirivanja članarine. U drugom se pitanju tražilo da opišu moguća poboljšanja suradnje sa međunarodnim organizacijama civilnog društva.

Financijska kriza i prateći nedostatak novca temeljni su razlozi otežanog podmirivanja članarine. Dodatan razlog zbog kojeg je podmirivanje članarine otežano je činjenica da se **financijska sredstva dobivena za provođenje projekata ne smiju koristiti za plaćanje članarine.**

Poboljšanja suradnje s međunarodnim organizacijama mogu se podijeliti na nekoliko područja.

Jedno od njih je **olakšavanje plaćanja članarine i evidencija predstavnika hrvatskih organizacija civilnog društva u međunarodnim organizacijama.** Zbog općeg nedostatka financijskih sredstava, a time i sredstava za podmirivanje članarina, ispitane organizacije civilnog društva kao moguće rješenje za lakše plaćanje članarine predlažu **osnivanje fonda za financiranje članarina većih od 100 eura.** Između ostaloga navode osnivanje registra međunarodnih organizacija u kojem bi bilo evidentirano koje su hrvatske organizacije civilnog društva članice međunarodnih organizacija, te tko je njihov predstavnik u međunarodnoj organizaciji.

Drugo poboljšanje koje su organizacije civilnog društva navodile odnosi se na postojanje (državnog) tijela koje bi olakšalo financiranje troškova za sudjelovanje na međunarodnim skupovima, posebice na skupštinama. Iako međunarodne organizacije podmiruju dio troškova za odlazak na međunarodne skupove, što se može vidjeti na slici 1, iz iste se slike može zaključiti da velik dio sredstava organizacije pronalaze u vlastitim izvorima i donacijama, koje je s obzirom na financijsku krizu teško prikupiti. Očito je financijska potpora međunarodnih organizacija nedovoljna, pa potreba za jačom financijskom

potporom države raste. Zbog financijske nesigurnosti hrvatske organizacije civilnog društva troše puno vremena na vlastitu održivost, zbog čega mogu malo vremena posvetiti aktivnom radu u međunarodnoj organizaciji.

Treće poboljšanje se odnosi na **udruživanje hrvatskih organizacija civilnog društva s obzirom na zajedničke misije i ciljeve**. Ispitane organizacije predlažu da državne institucije preuzmu obavezu udruživanja hrvatskih organizacija civilnog društva. Iste državne institucije bi trebale biti zadužene za informiranje o mogućnostima povezivanja s međunarodnim organizacijama civilnog društva, koje bi bile tematski grupirane, što bi hrvatskim organizacijama civilnog društva olakšalo traženje potencijalnih partnera za projekte.

* * *

S obzirom na specifičnost istraživačkog problema i geografsko područje zahvaćeno istraživanjem, u budućim istraživanjima treba planirati reprezentativan uzorak s obzirom na broj organizacija civilnog društva u svakoj pojedinoj županiji i s obzirom na broj organizacija koje su članice međunarodnih organizacija.

LITERATURA

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva (2010). *Procjena stanja razvoja organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj*. <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>